

Efektívna verejná správa

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Vážená pani primátorka / Vážený pán primátor
Vážená pani starostka / Vážený pán starosta

Mestá a obce nepochybne zohrávajú dôležitú úlohu v ekonomickom živote a v poskytovaní verejných služieb na miestnej a následne regionálnej úrovni. V záujme dosahovania strategických cieľov územia a v snahe zvýšiť efektivitu a výkonnosť súčasného potenciálu jednotlivých obcí nášho regiónu sme sa v roku 2020 úspešne zapojili do projektu „Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec“ (Európsky sociálny fond, OP Efektívna verejná správa), ktorý zastrešuje Mesto Fil'akovo a jeho Partner Obec Tomášovce.

Aktivity tohto projektu prebiehajú s dôrazom na podporu medziobecnej spolupráce, ktorá je jednou z kľúčových podmienok posilnenia miestnej úrovne územnej samospráv. Ak obce a mestá nebudú ochotné alebo schopné spolupracovať pri výkone svojich kompetencií, nenaplní sa jeden zo základných cieľov - efektivita verejnej správy. Všetky samosprávy disponujú rovnakými kompetenciami bez ohľadu na počet obyvateľov, hospodársky potenciál i daňovú a ekonomickú silu. Je známe, že mnohé obce na území okresu mesta Lučenec nemajú vypracované základné strategické dokumenty a zároveň tieto obce v dôsledku nedostatku personálnych a finančných kapacít, nie sú schopné uchádzať sa o žiadnu výzvu vyhlásenú na národnej alebo nadnárodnej, príp. európskej úrovni, ktorá by pomohla rozvoju ich obce. Zároveň je potrebné podporovať odstraňovanie medziregionálnych rozdielov.

Zmluva o poskytnutí grantu na tento projekt bola zverejnená 16.04.2021 a jej implementácia začala 01.05.2021. Hlavné aktivity, ktoré vychádzajú z územne platných programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, akčnými plánmi a pod. v programovacom období 2014-2020 ako aj 2020-2027, tohto projektu sú tri:

- Vypracovanie koncepčných, analytických a metodických materiálov pre potreby skvalitnenia a zefektívnenia verejných politík v oblastiach úsekov výkonu originálnych a prenesených kompetencií samospráv. Ide o 5 najzložitejších kompetencií v oblastiach: Stavebné konanie, Ochrana životného prostredia s dôrazom na nakladanie s odpadom, Školstvo, Sociálne služby a Cestovný ruch.
- Vyhľadávanie možností zapájania sa do aktuálnych národných a nadnárodných výziev. Manažovanie a metodická podpora pri vypracovaní projektov ako aj pri ich implementácii.
- Koordinácia a metodická podpora pre opatrenia na analýzu, aktualizáciu a tvorbu strategických a koncepčných dokumentov nevyhnutných k rozvoju samospráv okresu Lučenec, predovšetkým pomoc pri tvorbe programov rozvoja obcí.

Vyššie popísané aktivity zastrešuje odborný personál v 2 kanceláriách – vo Fil'akove (na Mestskom úrade) a v Tomášovciach (na Obecnom úrade). Tento regionálny manažment sa usiluje o zladenie záujmov všetkých aktérov tak, aby ich aktivity viedli k rozvoju celého regiónu. So správnym plánovaním a pri efektívnom využívaní svojho potenciálu, môžu samosprávy zlepšiť svoju funkčnosť a zvýšiť životnú úroveň svojich obyvateľov.

Viac informácií – www.evsnovohrad.sk, www.reformuj.sk

Skvalitnenie a zefektívnenie verejných politík výkonu originálnych a prenesených kompetencií samospráv na území okresu Lučenec

Manuál pre oblasti životného prostredia a odpadového hospodárstva

Obsah

I. ČASŤ - ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

4

Legislatívny rámec pri ochrane drevín a životného prostredia

4

Starostlivosť o dreviny

6

Postup správneho konania výrubu dreviny

7

Odstraňovanie čiernych skládok

10

Povinnosti samospráv v zmysle zákona č. 150/2019 z. Z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o šírení invázných druhov“)

11

Význam pasportizácie verejnej zelene

13

Povinnosti obce podľa zákona č. 39/2007 z. Z. o veterinárnej starostlivosti vo vzťahu k tzv. túlavým zvieratám - psom

14

Priestupky v oblasti životného prostredia a nakladania s odpadom

15

Zoznam použitej literatúry

17

II. ČASŤ - ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

18

Úvod

18

Povinnosti miestnej samosprávy pri nakladaní s odpadmi podľa zákona o odpadoch (Zákon č. 79/2015 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)

19

Financovanie činnosti nakladania s komunálnymi odpadmi

21

System zberu a jeho optimalizácia

23

Záver

27

Úvod

Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky ustanovuje prechod pôsobností z ministerstiev, z krajských úradov a z okresných úradov na obce a na vyššie územné celky. Na základe ustanovenia § 2 písm. f) na obce prešli pôsobnosť aj na úseku ochrany prírody. Obce sú v mnohých prípadoch vlastníkami pozemkov, na ktorých dreviny rastú, z čoho vyplýva povinnosť starať sa o nich. Ďalšou povinnosťou je vedenie evidencie pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu vo svojom územnom obvode.

Od 01.01.2003 je účinný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Naposledy bol podstatne vecne novelizovaný zákonom č. 356/2019 Z.z. s účinnosťou od 01.09.2021 (v rokoch 2020 len v súvislosti s ochorením COVID-19 a v roku 2022 zákonom č. 6/2022 Z.z., ktorého prijatie bolo odôvodnené zabezpečením jednotnej správy chránených území pod Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, a úpravou prevodu správy pozemkov, ktoré sú

vo vlastníctve štátu v národných parkoch do správy organizácie ochrany prírody a krajiny). Nakoľko dreviny pozitívne vplyvajú na kvalitu životného prostredia (ako je pohlcovanie CO₂, zachytávanie prachových častíc, úprava mikroklimy, vyrovňovanie teplotných rozdielov, zvyšovanie vlhkosti vzduchu psychologicko-estetická funkcia, v súvislosti so záplavami aj vodozadržná a protierózna funkcia) dôležité, aby mali k nim kompetentní ekologický prístup. Stromy pre svoj pozitívny vplyv na životné prostredie človeka si našu pozornosť naozaj zaslúžia. V praktickom živote totiž príliš často sa stretávame so základnými chybami vyplývajúcimi z nesprávnej a neodbornej starostlivosti o stromy, ktoré potom skôr či neskôr vedú k ich nenávratnému poškodeniu. Predkladaná príručka má poskytnúť zdroje praktických odporúčaní a pomôcť obciam na úseku životného prostredia v mestách a obciach. Avšak táto príručka nenahrádza znalosť príslušných právnych predpisov v oblasti ochrany drevín, ale prispieva k pozdvihnutiu environmentálneho povedomia.

I. ČASŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Legislatívny rámec pri ochrane drevín a životného prostredia

- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vykonávacía vyhláška“)
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- Zákona NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok)
- Zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov
- Zákon č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 37/2002 Z. z.
- Zákon č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon)
- Trestný zákon č. 300/2005 Z. z.
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní a šírení informácií o životnom prostredí v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 150/2019 z. Z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o šírení invázných druhov“).

Životným prostredím je teda všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú v zmysle zákona o životnom prostredí najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy, ekosystémy a energia.

Orgány miestnej správy hrajú pri zlepšovaní životného prostredia

v mestách a obciach rozhodujúcu rolu.

Kvalita životného prostredia v mestách a obciach teda úzko súvisí s kvalitou jeho zložiek a mierou ich udržiavania v prirodzenej podobe.

Ochrana prírody v meste a obci sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody, podporou a spoluprácou s vlastníckmi a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy. Ochranou prírody sa rozumie starostlivosť mesta a obce, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, dreviny, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie územia patriacemu mestu alebo obci.

Každý občan je povinný chrániť prírodu pred ohrožovaním, poškodzovaním, ničením a starať sa podľa svojich možností o jej zložky a prvky s cieľom ich zachovania a ochrany, zlepšovania stavu životného prostredia a vytvárania a udržiavania územného systému ekologickej stability.

Na základe ustanovenia § 2 písm. f) zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na obce prešli pôsobnosti aj na úseku ochrany prírody a to konkrétne:

- vykonávanie štátnej správy v prvom stupni vo veciach ochrany drevín,
- ukladanie nevyhnutných opatrení

na ozdravenie dreviny vlastníkom (správcom, nájomcom) pozemku, na ktorom drevina rastie, alebo rozhodovanie o jej vyrúbaní,

- prijímanie oznámení o výrube drevín z dôvodu hrozby bezprostredného ohrozenia zdravia alebo života človeka, alebo značnej škody na majetku,
- zabezpečovanie úloh na úseku náhradnej výsadby.

Všetky právomoci obce v oblasti ochrany prírody a krajiny, ako prenesený výkon štátnej správy, sú zhrnuté v § 69 zákona o ochrane prírody nasledovne:

- vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach ochrany drevín v rozsahu ustanovenom týmto zákonom,
- môže uložiť vlastníkovi, správcovi alebo nájomcovi pozemku, ktorý sa nachádza v zastavanom území obce, vykonať nevyhnutné opatrenia na ozdravenie dreviny alebo rozhodnúť o jej vyrúbaní,
- je dotknutým orgánom v konaní a vydáva záväzné stanovisko, ak ide o povolenie výrube drevín rastúcich v zastavanom území obce,
- rozhoduje o vydaní súhlasu na výrub drevín rastúcich v zastavanom území obce,
- v súhlase na výrub drevín ukladá vykonanie primeranej náhradnej výsadby, starostlivosti o náhradnú drevinu alebo zaplatenie finančnej náhrady,
- vyhlasuje obecne chránené územie a mení a zrušuje jeho ochranu,

- obstaráva a schvaľuje dokument miestneho územného systému ekologickej stability a dokument starostlivosti o dreviny,

- vykonáva štátny dozor vo veciach, v ktorých vykonáva štátnu správu v rozsahu ustanovenom týmto zákonom,

- plní ďalšie úlohy podľa zákona o ochrane prírody,

- môže vydať všeobecne záväzné nariadenie, ktorým ustanoví podrobnosti o ochrane drevín, ktoré sú súčasťou verejnej zelene.

Zároveň sú v ustanovení § 69 zákona o ochrane prírody stanovené pravidlá určenia pôsobnosti v niektorých osobitných prípadoch a to tak, že:

- ak je na konanie o vydaní súhlasu na výrub dreviny príslušná obec, ktorá je zároveň žiadateľom o vydanie súhlasu na výrub dreviny, okresný úrad určí, ktorá obec vykoná konanie

o vydanie súhlasu na výrub dreviny, pôsobnosť obce podľa na území vojenského obvodu vykonáva ministerstvo obrany.

Rozhodnutie na výrub drevín rastúcich mimo lesa podľa § 47 ods. 3 zákona o ochrane prírody a krajiny, mimo zastavané územie obce (extravilán) je od 01.01.2020 v kompetencii okresného úradu, odboru starostlivosti o životné prostredie.

Na základe § 47 ods. 2 zákona o ochrane prírody a krajiny obec môže uložiť vlastníkovi, správcovi alebo nájomcovi pozemku pri poškodení dreviny alebo výskyte nákazy chorobami môže orgán ochrany prírody, vykonať nevyhnutné opatrenia na jej ozdravenie alebo rozhodnúť o jej vyrúbaní. Vlastník, správca alebo nájomca pozemku, na ktorom sa nachádza drevina, je povinný sa o ňu starať, najmä ju ošetrovať a udržiavať.

ňovaním a zalievaním pôdy v koreňovej mise dreviny,

c) starostlivosťou o koreňovú misu dreviny s cieľom zabezpečiť priepustnosť pôdneho povrchu,

d) vytváraním vhodného vývojového priestoru pre dreviny,

e) odborne realizovaným a cieľovým rezom dreviny,

f) odstraňovaním odumretých častí drevín, ktoré ohrozujú ich stabilitu a okolie,

g) vykonávaním nevyhnutných mechanických, biologických alebo iných opatrení proti škodcom a chorobám,

h) ochranou drevín pred ich poškodením, najmä pri stavebnej činnosti,

i) včasným ošetrením poranenia dreviny,

j) odborným inštalovaním stabilizačných nedeštruktívnych väzieb a viazaní koruny dreviny (§ 22 ods. 4 vykonávacej vyhlášky).

Treba mať na zreteli, že častý (každoročný) rez dreviny z hľadiska hojenia rán je veľmi nebezpečný, ktorý môže viesť k skrytému rozkladu dreva a k predčasnému odumretiu stromov. Pri každom zásahu do koruny stromu sa vytvára rana, preto je dôležité aby

o dreviny sa starala odborne spôsobilá osoba, t.j. certifikovaný arborista.

Každý podobný zákrok, ako je odstránenie koruny stromu t.j. dekapitácia na drevine, ktorý vedie k jej skorému zániku, je porušením zákona o ochrane prírody a krajiny.

V zmysle § 22 ods. 2) vykonávacej vyhlášky poškodzovanie drevín je každé konanie, ktoré môže bezprostredne alebo následne podstatne alebo trvalo znížiť ekologické alebo estetické funkcie drevín. Ničenie drevín je každé konanie, ktorého dôsledkom môže byť bezprostredné alebo následné odumretie drevín alebo odstránenie drevín (§ 22 ods. 3 vykonávacej vyhlášky). Právne predpisy zakazujú dreviny (stromy, kry) poškodzovať a ničiť, za čo Slovenská inšpekcia životného prostredia alebo okresný úrad môžu v prípade preukázania poškodzovania alebo ničenia udeliť pokuty.

Pri výbere subjektov, ktoré sa starostlivosťou o dreviny a zeleň zaberajú, treba jednoznačne prihliadať na ich odbornú spôsobilosť. Neodborné ošetrovanie drevín a zelene má totiž práve opačný účinok.

Starostlivosť o dreviny

Zákon o ochrane prírody osobitne upravuje dreviny ako dreviny rastúce mimo lesa a tieto definuje ako stromy alebo kry vrátane ich koreňovej sústavy, ktoré rastú jednotlivo alebo v skupinách mimo lesného pozemku. Hlavne staré stromy potrebujú sústavnú starostlivosť a pravidelné ošetrovanie, ktorého cieľom je zachovanie, prípadne zlepšenie stavu stromu. Bežné ošetrovanie dreviny pozostáva z nasledovných prác:

a) Zdravotný rez

b) Rez na zabezpečenie bezpečnosti

c) Ošetrovanie kmeňa

d) Ošetrovanie rezných plôch

Ošetrovanie drevín je činnosť zameraná na udržanie alebo zlepšenie ich zdravotného stavu alebo na zmiernenie následkov ich poškodenia. Udržiavaním drevín sa zabezpečujú podmienky na ich optimálny rozvoj. Dobrý zdravotný stav a optimálny rozvoj drevín sa zabezpečuje najmä:

a) zabezpečením priaznivých podmienok pri výsadbe drevín vhodnou prípravou stanovišťa na výsadbu,

b) kyprením, prihnojovaním, odburi-

Postup správneho konania výrubu dreviny

Na výrub dreviny sa vzťahuje § 47 ods. 3 prvá veta zákona o ochrane prírody a krajiny a vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody (ak ide o povolenie výrubu drevín rastúcich v zastavanom území obce, tak je týmto orgánom obec), ak to zákon o ochrane

prírody neustanovuje inak.

Súhlas na výrub dreviny sa nevyžaduje v zmysle § 47 ods. 4 zákona o ochrane prírody:

- na stromy s obvodom kmeňa do 40 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, a súvislé krovité porasty v za-

stavanom území obce s výmerou do 10 m² a za hranicami zastavaného územia obce s výmerou do 20 m²,

- pri obnove produkčných ovocných drevín na účely výsadby nových ovocných drevín, ak sa ich výsadba uskutoční do 18 mesiacov odo dňa výrubu,
- na stromy s obvodom kmeňa do 80 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, ak rastú v záhradách a záhradkárskech osadách, okrem stromov rastúcich na pozemkoch, ktoré sú územným plánom obce určené na zastavanie,
- pri bezprostrednom ohrození zdravia alebo života človeka alebo pri bezprostrednej hrozbe vzniku značnej škody (aktuálne 26.600 eur) na majetku,
- ak výrub nariadi orgán štátnej správy podľa osobitných predpisov,
- ak je výrub preukázateľne nevyhnutný na zabezpečenie starostlivosti o osobitne chránenú časť prírody a krajiny a ak ho vykonáva alebo obstaráva organizácia ochrany prírody,
- ak orgán ochrany prírody vopred písomne určí, že výrub je preukázateľne nevyhnutný na zabezpečenie starostlivosti o osobitne chránenú časť prírody a krajiny,
- ak sa výrub vykonáva v súvislosti s odstraňovaním invázných nepôvodných druhov drevín uvedených v zoznamoch podľa osobitných predpisov,
- na porasty rýchloraštúcich drevín založené na poľnohospodárskej pôde v súlade s osobitným predpisom a plantáže vianočných stromčekov

a okrasných drevín,

- na územiach so štvrtým alebo piatym stupňom ochrany, kde je výrub drevín zakázaný,
- ak sa výrub uskutočňuje v súvislosti s plnením úloh obrany štátu vo vojenských obvodoch a územiach potrebných na zabezpečenie úloh obrany štátu alebo slúžiacich na zabezpečenie úloh obrany štátu, ktoré spravuje ministerstvo obrany alebo právnická osoba v jeho zakladateľskej alebo zriaďovateľskej pôsobnosti.

Súhlas na výrub dreviny vydáva obec (v prípadoch v ktorých je na to kompetentná) v súlade s § 47 a 48 zákona o ochrane prírody a krajiny, a to formou rozhodnutia a na jeho vydanie sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (Správny poriadok). Konanie týkajúce sa výrubu dreviny začína na základe písomnej žiadosti žiadateľa o vydanie súhlasu na výrub dreviny, ktorej náležitosti stanovuje § 22 vykonávacej vyhlášky.

Mesto, alebo obec ako orgán ochrany prírody podľa § 82 ods. 7 zákona o ochrane prírody a krajiny povinne zverejňuje informácie o začatých správnych konaniach, v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny. Potvrdenie záujmu byť účastníkom konania v konkrétnom správnom konaní je potrebné doručiť buď písomne na adresu príslušného orgánu, alebo elektronicky, v lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako päť pracovných dní od zverejnenia informá-

cie.

Združenie s právnou subjektivitou, ktorého predmetom činnosti najmenej jeden rok je ochrana prírody a krajiny môže formou predbežnej žiadosti písomne požiadať orgán ochrany prírody o účasť v bližšie nešpecifikovaných správnych konaniach, ktoré tento orgán v budúcnosti začne alebo v súčasnosti vedie, a v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené týmto zákonom. Podávanie predbežnej žiadosti, náležitosti tejto žiadosti a jej prílohy upravuje ustanovenie § 82 ods. 6 zákona o ochrane prírody a krajiny.

V ustanovení § 47 ods. 3 zákona o ochrane prírody a krajiny sú stanovené pravidlá vydávania súhlasu orgánu ochrany prírody a to tak, že súhlas na výrub dreviny sa môže v odôvodnených prípadoch vydať len **po posúdení ekologických a estetických funkcií dreviny a vplyvov na zdravie človeka a so súhlasom vlastníka** alebo správcu, prípadne nájomcu, ak mu takéto oprávnenie vyplýva z nájomnej zmluvy, pozemku, na ktorom drevina rastie, ak žiadateľom nie je jeho vlastník, správca alebo nájomca a **po vyznačení výrubu dreviny**. Pri posudzovaní je potrebné vychádzať z nasledovného:

Ekologická funkcia dreviny – má vplyv na:

- čistotu ovzdušia
- klímu
- zdravotný stav človeka a jeho psychiku
- tlmenie hluku
- ochranu pôdy.

Estetická funkcia drevín – nasledovné znaky vytvárajú celkový vzhľad stromu, tzv. habitus:

- tvar
- veľkosť
- sfarbenie jednotlivých častí (koruny, kmeňa, plodov, kvetov)
- vnútorná štruktúra (usporiadanie, hustota, smer rastu konárov a pomer medzi hrubými a tenkými konármi v korune)
- textúra (kvalita povrchu koruny – listy, kvety, plody).

Spôsob vyznačenia drevín a krovitého porastu určuje § 22 ods. 12 vykonávacej vyhlášky tak, že tieto sa vyznačujú jednotlivo nezmazateľným farebným znakom kruhového tvaru s priemerom 5 cm na kmeni vo výške 130 cm nad zemou a na koreňovom nábehu. Výrub viac ako 50 stromov možno vyznačiť aj iným nezameniteľne vhodným spôsobom, najmä vymedzením okrajov rúbanej plochy tak, že sa vyznačia okrajové stromy, ktoré sa nesmú vyrúbať, alebo vyznačením stromov, ktoré sa nesmú vyrúbať.

Odstraňovanie čiernych skládok

V zmysle zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o odpadoch) je obec orgánom štátnej správy odpadového hospodárstva. Obec je povinná najmä upraviť podrobnosti o nakladaní s odpadmi všeobecne záväzným nariadením, zabezpečiť alebo umožniť zber a prepravu komunálneho odpadu vznikajúceho na jej území, viesť evidenciu vzniku a nakladania s odpadom, oboznamovať občanov o systéme nakladania s odpadom, viesť kalendár zberu odpadu, zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu a podporovať kompostovanie. Obec taktiež vyberá poplatok za komunálny odpad, ktorý je príjmom rozpočtu obce.

Zodpovednosť za nezákonne umiestnenie odpadu vyplýva z § 15 zákona o odpadoch. Oznamovať umiestnenie odpadu na nehnuteľnosti, ktoré je v rozpore s týmto zákonom (ďalej len „nezákonne umiestnenie odpadu“) môže akákoľvek fyzická osoba alebo právnická osoba príslušnému orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva – najmä **okresnému úradu** alebo obci, v ktorej územnom obvode sa táto nehnuteľnosť nachádza. Vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti je dokonca povinný do troch pracovných dní po zistení, že na jeho nehnuteľnosti bol nezákonne umiestnený odpad, oznámiť túto skutočnosť vyš-

šie uvedeným orgánom. Ustanovenie § 15 zákona o odpadoch upravuje podrobný postup okresného úradu, v ktorom sa najprv zisťuje, či nezákonným umiestnením odpadu nebol spáchaný trestný čin a ak k tomu tak nie je, tak začne konanie o určenie zodpovednej osoby, v ktorom najprv zisťuje osobu zodpovednú za nezákonne umiestnenie odpadu. Ak túto osobu nezistí, tak zisťuje, či vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľnosti, na ktorej došlo k nezákonnému umiestneniu odpadu, nezanedbal povinnosť urobiť všetky opatrenia na ochranu svojej nehnuteľnosti alebo povinnosť podľa rozhodnutia súdu, alebo či mal z toho umiestnenia odpadu majetkový prospech alebo iný prospech. Výsledkom tohto postupu je určenie, **kto je povinný zabezpečiť zhodnotenie alebo zneškodnenie tohto odpadu a kto uhradí s tým súvisiace náklady**. Ak nie je určená osoba, ktorá má zabezpečiť odstránenie odpadu (zhodnotením alebo zneškodnením), v tom prípade orgán štátnej správy odpadového hospodárstva v rozhodnutí uvedie, že zhodnotenie alebo zneškodnenie nezákonne umiestneného odpadu v súlade so zákonom zabezpečí v určenej primeranej lehote, na vlastné náklady

a) obec, na ktorej území bol nezákonne umiestnený odpad, ak ide o komunálne odpady alebo drobné stavebné odpady,

b) príslušný orgán štátnej správy od-

padového hospodárstva, ak ide o iné odpady ako odpady než komunálne a drobné stavebné odpady,
c) držiteľ nezákonne umiestneného

odpadu alebo vlastník, správca, nájomca, ak prejaví záujem o zabezpečenie zhodnotenia alebo zneškodnenia nezákonne umiestneného odpadu.

Povinnosti samospráv v zmysle zákona č. 150/2019 z. Z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o šírení invázných druhov“)

Starostlivosť o trávnaté plochy je nevyhnutným predpokladom správnej funkčnosti zelene. Za správu a údržbu zelene v zmysle zákona o obecnom zriadení zodpovedá obec, ktorá vykonáva správu verejných priestranstiev, cintorínov a údržbu verejnej zelene. Prírode blízky manažment starostlivosti o trávnaté plochy má mimoriadny ekologický, ekonomický a estetický význam.

Spôsoby starostlivosti:

- odburiňovanie bez chemických prostriedkov
 - kosenie, 1 až 3 krát do roka,
 - ochrana zvierat a hmyzu
 - zabránenie šírenia invázných rastlín,
- invázne druhy sú uvedené vo vyhláske Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Nepôvodné druhy rastlín alebo živočíchov sú také druhy, ktoré na území Slovenska nemajú pôvodný areál rozšírenia a boli na naše územie dovezené alebo sa sem rozšírili z iných

krajín. Invázne druhy sú nepôvodné druhy rastlín alebo živočíchov, ktoré majú potenciál sa rýchlo šíriť a negatívne ovplyvňovať populácie našich pôvodných druhov a pôvodné biotopy. Pochádzajú najčastejšie z amerického kontinentu, z Ázie alebo aj iných častí sveta.

Invázne druhy rastlín boli najčastejšie dovezené ako okrasné alebo medonosné rastliny, ktoré sa z parkov a výsadiieb začali rýchlo šíriť do okolia a obsadzovať nové plochy. Majú vysoký reprodukčný potenciál. Dokážu sa rýchlo šíriť vegetatívnym spôsobom (napr. podzemkami) alebo vytvárajú každoročne veľké množstvo semien s vysokou klíčivosťou. Viaceré z týchto druhov v súčasnosti tvoria rozsiahle porasty, najčastejšie popri vodných tokoch, cestách, železničiach, na opustených priestranstvách, ale zasahujú aj do pôvodných rastlinných spoločenstiev (biotopov). V prípade ich masového rozšírenia významne menia charakter biotopov, ohrozujú pôvodné druhy rastlín a vytvárajú homogénne monocenózy. Niektoré sú známe ako

alergény (zlatobyle, ambrózia pali-nolistá), iné vyvolávajú rôzne kožné poranenia (boľševník obrovský). Ich odstraňovanie je veľmi problematické, vyžaduje si systematické niekoľko-ročné zásahy, často s nevyhnutným využitím herbicídnych prípravkov, aby sa dosiahli požadované výsledky.

Obec v zmysle § 14 zákona o šírení invázných druhov:

- povinne upozorňuje vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku predloženého elektronicky od Štátnej ochrany prírody,

- môže upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti aj na základe vlastného zistenia,

- povinne zverejní informáciu o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov a informačný leták po ich doručení od štátnej ochrany prírody na svojom webovom sídle alebo na úradnej tabuli obce, ak nemá zriadené webové sídlo, a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Vlastník alebo správca pozemku podľa § 3 ods. 2) zákona o šírení invázných druhov sú povinní za podmienok a spôsobom, ktoré ustanoví ministerstvo vykonávacím predpisom,

odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie (okrem druhov zveri a rýb) a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu; ak je pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti má užívateľ pozemku.

Informačné materiály k inváznym rastlinám a možnosti likvidácie biomasy v súlade s legislatívou sú zverejnené na web stránke: <https://invazne-druhy.sopsr.sk/informacne-materialy/>.

Priestupky na úseku prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov sú zhrnuté v § 20 zákona o šírení invázných druhov.

Tomu, kto sa dopustí priestupku môže okresný úrad alebo inšpekcia uložiť pokutu vo výške od 50 až do výšky 7 500 eur. V rozhodnutí o pokute je možné povinnému nariadiť, aby v určenej lehote vykonal opatrenia v zmysle zákona o šírení invázných druhov. Ak povinný opatrenia v určenej lehote nevykoná, je možné mu uložiť ďalšiu pokutu až do výšky dvojnásobku uloženej pokuty, a to aj opakovane.

Za iné správne delikty v prípade fyzickej osoby – podnikateľa alebo právnickej osoby môže inšpekcia alebo okresný úrad uložiť pokutu vo výške od 500 až do výšky 90 000 eur.

Význam pasportizácie verejnej zelene

Verejná zeleň pozitívne vplyva na kvalitu životného prostredia v meste a obci, a to hlavne zlepšením mikroklimy, produkciou kyslíka, znižovaním prašnosti a hluku a elimináciou negatívnych vplyvov zmeny klímy a ďalšími pozitívnymi funkciami. Obec ako samosprávny subjekt disponuje množstvom dokumentov/nástrojov, ktorými môže priamo i nepriamo ovplyvňovať koncepciu tvorby a ochrany životného prostredia a ktoré umožňujú zefektívniť prírode blízky manažment v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. Samosprávy často nemajú odborný personál a ani dostatok finančných prostriedkov na zamestnanie špecialistov v oblasti projektovania a údržby zelenej infraštruktúry, preto v tejto kapitole zhrnieme dokumenty v tvorbe a ochrane životného prostredia s vplyvom na zelenú infraštruktúru.

Pasport zelene je vlastne vedená evidencia verejnej zelene s detailnými informáciami o zeleni v obci, alebo v meste. Poskytuje základný prehľad o:

- stave všetkých plôch zelene
- zásadách údržby zelene (ako aj o rekonštrukciách)
- zásahoch do zelene
- obnovách zelene.

Pasport zelene je vhodným podkladom aj pre činnosť stavebného úradu pri vydávaní povolení stavebnej alebo inej činnosti, pri ktorej je dotknutá aj verejná zeleň.

Vedenie evidencie o pozemkoch vhodných na náhradnú výsadbu v územnom obvode je ďalšou povinnosťou obce na základe § 48 ods.3 písm b) zákona o ochrane prírody a krajiny.

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (ďalej len „stavebný zákon“) je aj základnou legislatívou upravujúcou možnosti zachovania zelene v mestskom/obecnom zastavanom prostredí. Územný plán obce je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie obce. Územný plán zóny ustanovuje umiestnenie zelene, významných krajinných prvkov a ostatných prvkov územného systému ekologickej stability na jednotlivých pozemkoch.

Podrobnosti o dokumentácii ochrany prírody a krajiny upravuje § 54 zákona o ochrane prírody a krajiny. Dokumenty ovplyvňujúce tvorbu a ochranu životného prostredia v zmysle zákona:

- a) koncepcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny - sa vyhotovuje pre územie Slovenskej republiky a určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, je podkladom na vypracovanie dokumentov v bodoch b) c) d) e)
- b) dokumenty starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny (ďalej len „dokumenty starostlivosti“),
- c) dokumenty územného systému ekologickej stability – na zabezpečení

nie sa vyhotovuje:

- o Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky - na stratégiu ochrany rozmanitosti podmienok a foriem života v štáte

- o dokument regionálneho územného systému ekologickej stability - na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života v určitom regióne

- o dokument **miestneho územného systému ekologickej stability** (ďalej „MÚSES“) - na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života na miestnej úrovni. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky

d) dokumenty osobitne chránených častí prírody a krajiny,

e) **dokumenty starostlivosti o dreviny**,

f) dokumenty starostlivosti o lesy.

Ustanovenie § 69 ods. 1 písm. g) zákona o ochrane prírody a krajiny ukladá obciam obstarávať a schvaľovať dokument MÚSES a dokument starostlivosti o dreviny. MÚSES obstaráva a schvaľuje obec, vyhotovuje ho odborne spôsobilá osoba podľa § 55 zákona o ochrane prírody a krajiny.

Obsah dokumentu MÚSES ustanovuje § 27 a príloha č. 27 vykonávacej vyhlášky (vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

Dokumenty starostlivosti o dreviny sú východiskovým dokumentom na zabezpečovanie starostlivosti o dreviny v katastrálnom území obce. Obstaráva a schvaľuje ho obec a vyhotovuje ho odborne spôsobilá osoba podľa § 55 zákona o ochrane prírody a krajiny.

Dokument starostlivosti o dreviny v zmysle § 29 vykonávacej vyhlášky poskytuje prehľad o rozmiestnení, stave, kvalite a ekologickom, krajino-tvornom, estetickom a kultúrno-historickom význame drevín v katastrálnom území obce, obsahuje návrhy na starostlivosť o dreviny a umiestnenie výsadby drevín v katastrálnom území obce a je podkladom na rozhodovanie orgánov ochrany prírody. Obsah dokumentu starostlivosti o dreviny je uvedený v prílohe č. 30 vykonávacej vyhlášky.

Povinnosti obce podľa zákona č. 39/2007 z. Z. o veterinárnej starostlivosti vo vzťahu k tzv. túlavým zvieratám - psom

Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti (ďalej aj len ako „zákon o veterinárnej starostlivosti“) bol okrem iných novelizovaný zákonom č. 184/2018 Z. z. ako významnou novelou, ktorou dostalo živé zviera oso-

bitný význam a hodnotu ako živý tvor a aj v občianskoprávných vzťahoch má osobitné postavenie.

V zákone o veterinárnej starostlivosti bola do vyššie označenej novelizácie uvedená len všeobecná požiadavka

na zriaďovanie, prevádzku a podieľaní sa štátu a obcí na prevádzke útulkov a karantén pre zvieratá, pričom obec bola povinná zabezpečiť odchyt túlavých zvierat na území obce.

Po označenej novele povinnosti sú ukladané najmä obciam. Štát v zastúpení rezortným ministerstvom a obce sú stále povinné zabezpečiť zriadenie alebo prevádzku karanténnych staníc a útulkov pre zvieratá alebo sa na nich podieľať. Obce sa o túlavé zvieratá musia postarať samy, buď môžu tieto zariadenia prevádzkovať samy alebo si ich služby objednať, prípadne sa inak podieľať na ich fungovaní.

Obec je povinná podľa § 22 novely č. 184/2018 Z.z.:

- **zabezpečiť odchyt** túlavých zvierat na území obce a ich umiestnenie do karanténnej stanice alebo útulku pre zvieratá prostredníctvom osoby schválenej na odchyt túlavých zvierat. Ak obec nie je osobou schválenou na odchyt túlavých zvierat, je povinná uzavrieť zmluvu o odchyte túlavých zvierat s osobou schválenou na ich odchyt

- **prevziať** túlavé zviera nájdené na území obce od nálezcu a umiestniť ho

v karanténnej stanici alebo útulku pre zvieratá

- ak sa vlastník odchyteného túlavého zvieratá neprihlási o zviera do 45 dní odo dňa umiestnenia zvieratá do karanténnej stanice alebo do útulku pre zvieratá, dňom nasledujúcim po uplynutí tejto lehoty prechádza vlastníctvo zvieratá na obec, na území ktorej bolo zviera nájdené.

Vlastník psa je povinný zabezpečiť trvalé označenie psa transpondérom (mikročipom), pred prvou zmenou vlastníka psa, najneskôr však do 12 týždňov veku a uviesť identifikačné údaje psa a údaje o vlastníkovi psa v centrálnom registri spoločenských zvierat. Ak vlastník nezabezpečí trvalé označenie psa, orgán veterinárnej správy mu uloží pokutu. Uhradením pokuty prechádza povinnosť zabezpečiť trvalé označenie psa na obec.

Požiadavky na odchyt túlavých zvierat podrobne ustanovuje vyhláška č. 283/2020 Z.z. o podrobnostiach o ochrane spoločenských zvierat, požiadavkách na odchyt túlavých zvierat a požiadavkách na karanténne stanice a útulky pre zvieratá.

Priestupky v oblasti životného prostredia a nakladania s odpadom

Na priestupky v oblasti životného prostredia a nakladania s odpadom a na ich prejednanie sa vzťahuje všeobecný predpis o prejednaní priestupkov - zákon SNR č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskor-

ších predpisov (ďalej ako „priestupkový zákon“).

Priestupkové konanie pozostáva z niekoľkých fáz, ktoré možno skráteľne rozdeliť na:

- objasňovanie priestupkov, ktoré je

podkladom na začatie konania,

- ústne pojednávanie,
- rozhodnutie,
- odvolanie, preskúmanie rozhodnutia súdom.

Priestupkový zákon vo svojej druhej časti (osobitnej časti) upravuje priestupky na úseku poľnohospodárstva, poľovníctva a rybárstva a priestupky na úseku ochrany životného prostredia. Skutková podstata priestupku na úseku ochrany životného prostredia má odkazovací charakter a odkazuje na porušenie právnych predpisov o ochrane životného prostredia iným spôsobom, než ako vyplýva osobitnej časti priestupkového zákona, pokiaľ porušením zhorší životné prostredie (§ 45). Za taký priestupok možno uložiť pokutu do 99 eur.

Zároveň osobitným predpisom na úseku ochrany prírody a krajiny je **zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny**. Sem zaradil zákonodarca skutkové podstaty priestupkov do § 92 v siedmej časti zákona. Tieto ustanovenia majú takisto len odkazovací charakter. Obsah priestupku vyjadrený v znakoch skutkovej podstaty sa tak mení v závislosti so zmenami v právnej úprave. Rozhodnutím možno v tomto prípade uložiť pokutu maximálne vo výške pri jednotlivých skutkových podstatách priestupkov. Za priestupok podľa zákona o ochrane

prírody a krajiny možno uložiť pokarhanie, pokutu až do výšky 9958,17 eur a prepadnutie veci.

Kompetencie obce v rámci **zákona o odpadoch** sú veľmi široké a týkajú sa najmä komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov, pričom podmienky na nakladanie s týmito odpadmi si obec upraví vo svojom všeobecne záväznom nariadení. V zákone o odpadoch je upravený tzv. „štátny dozor v odpadovom hospodárstve“ (§ 112 zákona o odpadoch). Z viacerých orgánov štátneho dozoru v odpadovom hospodárstve, na ktoré sa môže so svojím podnetom subjekt (napr. obťažovaný sused) obrátiť treba spomenúť najmä okresný úrad, okresný úrad v sídle kraja a tiež Slovenskú inšpekciu životného prostredia. Priestupky podľa § 115 zákona o odpadoch prejednáva okresný úrad a obec a pokuty za iné správne delikty (§ 117 zákona o odpadoch) v prípade právnickej osoby, alebo fyzickej osoby – podnikateľa ukladajú okresné úrady a tiež Slovenskú inšpekciu životného prostredia. Za priestupok podľa zákona o odpadoch možno uložiť pokutu až do výšky 2 500 Eur. Zároveň orgán oprávnený na prejednávanie priestupkov môže v rozhodnutí o uložení sankcie osobe zodpovednej za priestupok súčasne uložiť opatrenia na nápravu následkov protiprávneho konania.

Zoznam použitej literatúry:

- Cvachová, A., Gajdičová, E., 2003: Usmernenie na odstraňovanie invázných druhov rastlín. Banská Bystrica, 68 s. ISBN 80-89035-25-6.
- Hudeková, Z., 2002: Ochrana drevín. Legislatívne podmienky a základy starostlivosti o dreviny. Bratislava, 31 s. ISBN 80-968850-0-6.
- Kolektív autorov, 2022: Ochrana a tvorba životného prostredia v mestách. Odborno-metodická príručka. SAŽP, Banská Bystrica, 88 s. ISBN 978-80-8213-047-1.
- Macko, Š., 1984: Starostlivosť o chránené stromy. Martin, 1984, 78 s.

- Wolters Kluwer: ODPADY - Minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie. Odborný mesačník č. 9/2021.
- Spišiaková, H. 2021. Susedské spory v obci. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2021, s. 101-106. ISBN 978-80-571-0318-9.
- fotografie: pixabay- / unsplash.com

Užitočné informácie:

- www.minzp.sk
- www.enviroportal.sk
- www.sazp.sk
- www.uzemneplany.sk
- <https://www.geodatastore.sk/clanok/pasport-zelene-mesta>
- <https://www.isa-arbor.sk/>

II. ČASŤ ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

1. Úvod

Systém odpadového hospodárstva sa nachádza na križovatke, a to nielen v našich podmienkach, ale celosvetovo. Odpad považovaný za nutnú a často nechcenú súčasť komplexnej ľudskej činnosti vo všetkých oblastiach sa aktuálne stáva predmetom extrémneho záujmu. Tlak na optimalizáciu procesov z ekonomických dôvodov priniesol aj pozitívne environmentálne opatrenia. V minulosti, keď bolo nakladanie s odpadom relatívne nízko nákladové, nebolo potrebné riešiť finančnú stránku tejto oblasti v tak výraznej miere. Hierarchia odpadového hospodárstva je všeobecne známa ako aj jej grafické zobrazenie „odpadovou pyramídou“:

Aktuálne myšlienkovu pracujeme v rozmedzí stupňov „Recyklácia“ až „Iné (energetické) zhodnotenie“

V rámci väčšiny verejných diskusií sa nachádzame pri stupňoch „Zneškodnenie“ a „Iné (energetické) zhodnocovanie“ a v tom najlepšom prípade pri stupni „Recyklácia“.

Ako motivácia k odkloneniu odpadu zo skládky (zneškodňovanie skládok) na opätovné použitie slúži poplatok za uloženie odpadov ustanovený zákonom č. 329/2018 Z. z. Poplatníkom je posledný držiteľ odpadu, t. j. poplatníkom za komunálne odpady je miestna samospráva. Výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov je ustanovená nariadením vlády SR č. 330/2018 Z. z. v závislosti od úrovne vytriedenia komunálneho odpadu nasledovne:

Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	Sadzba za 1 tonu a príslušný rok
menej ako 10 %	33 eur
od 10 do 20 %	30 eur
od 20 do 30 %	27 eur
od 30 do 40 %	22 eur
od 40 do 50 %	18 eur
od 50 do 60 %	15 eur
viac ako 60 %	11 eur

Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je pomer súčtu hmotnosti

vytriedených zložiek komunálnych odpadov vytriedených v predchádzajúcom kalendárnom roku na území miestnej samosprávy k celkovému

množstvu komunálnych odpadov vyzbieraných v predchádzajúcom kalendárnom roku na území miestnej samosprávy vynásobená 100 %.

2. Povinnosti miestnej samosprávy pri nakladaní s odpadmi podľa zákona o odpadoch (Zákon č. 79/2015 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)

a) zabezpečiť zber a prepravu zmesového komunálneho odpadu vznikajúceho na jej území na účely jeho zhodnotenia alebo zneškodnenia,

b) ak na území miestnej samosprávy nie je zavedený množstvový zber zmesového komunálneho odpadu, na základe žiadosti zaviesť množstvový zber u takej právnickej osoby alebo fyzickej osoby - podnikateľa, ktorý preukáže, že množstvo ním vyprodukovaných komunálnych odpadov je presne merateľné a komunálne odpady sú až do ich odvozu vhodne zabezpečené pred stratou, odcudzením alebo iným nežiaducim únikom,

c) zabezpečiť množstvový zber a prepravu drobného stavebného odpadu (odpad z drobných udržiavacích prác) vznikajúceho na jej území na účely jeho zhodnotenia alebo zneškodnenia, **d)** zabezpečiť podľa potreby, najmenej však dvakrát do roka, zber a prepravu objemných odpadov a oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia; to sa nevzťahuje

na obec, ktorá má menej ako 5 000 obyvateľov a na jej území je zriadený zberný dvor,

e) zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu komunálnych odpadov pre papier, plasty, kovy, sklo a viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky najmenej v rozsahu vyplývajúcom z požiadaviek ustanovených na triedený zber komunálnych odpadov,

f) zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu biologicky rozložiteľných odpadov zo záhrad a parkov vrátane odpadu z cintorínov tzv. zelený odpad,

g) umožniť výrobcovi elektrozařízení a výrobcovi prenosných batérií a akumulátorov, príslušnej tretej osobe alebo príslušnej organizácii zodpovednosti výrobcov na ich náklady, zaviesť a prevádzkovať na jej území systém oddeleného zberu elektroodpadu z domácností a použitých batérií a akumulátorov,

h) umožniť organizácii zodpovednosti výrobcov pre obaly, na jej náklady, zber vytriedených zložiek komunálnych odpadov, na ktoré sa uplatňuje

rozšírená zodpovednosť výrobcov, a to na základe zmluvy s ňou,

i) na žiadosť organizácie zodpovednosti výrobcov poskytnúť údaje podľa §28 ods. 5 písm. d) druhého bodu zákona o odpadoch,

j) zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu jedlých olejov a tukov z domácností,

k) umožniť tomu, kto vykonáva zber, prepravu, zhodnotenie a zneškodnenie biologicky rozložiteľného kuchynského a reštauračného odpadu pre prevádzkovateľa kuchyne, na jeho náklady a v súlade s platným všeobecne záväzným nariadením obce zaviesť a prevádzkovať na jej území systém triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského a reštauračného odpadu,

l) umožniť spätný zber odpadových pneumatík na zbernom dvore alebo na inom mieste určenom obcou a to na základe zmluvy s výrobcou pneumatík a to za podmienky, že obec požiada výrobcu pneumatík, ktorý je povinný uzatvoriť zmluvu o spätnom zbere pneumatík s obcou, pričom výrobca pneumatík je oprávnený si svoje povinnosti súvisiace s nakladaním s odpadovými pneumatikami (tzv. vyhradené povinnosti) plniť kolektívne – prostredníctvom organizácie zodpovednosti výrobcov pre odpadové pneumatiky. V takomto prípade môže príslušná organizácia zodpovednosti výrobcov uzatvoriť s obcou zmluvu o spätnom zbere pneumatík za výrobcu pneumatík (zavedené s účinnosťou

od 1. 1. 2021),

m) zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad (zavedené s účinnosťou od 1.1.2021, ale s prechodným obdobím do 30.6.2021) okrem výnimiek t. j., že je zabezpečené spaľovanie týchto odpadov s energetickým využitím, alebo je preukázané, že to neumožňuje technické problémy vykonávania zberu v historických centrách miest a v riedko osídlených oblastiach (tieto výnimky sa rušia od 1. 1. 2023) alebo naďalej sa môže v časti obce využiť výnimka pokiaľ je preukázateľné, že v tejto časti obce 100% domácností kompostuje vlastný odpad,

n) zverejniť na svojom webovom sídle podrobný všeobecne zrozumiteľný popis celého systému nakladania s komunálnymi odpadmi vrátane triedeného zberu,

o) zverejňovať na svojom webovom sídle údaje o komunálnom odpade v rozsahu štátneho štatistického zisťovania podľa osobitného predpisu za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka do 31. 5. príslušného kalendárneho roka.

p) zverejniť informáciu o úrovni vytriedenia komunálnych odpadov za predchádzajúci kalendárny rok do 28. februára príslušného kalendárneho roka.

q) zabezpečiť zber textilu (zavedené s účinnosťou od 1. 1. 2025) spôsobom určeným na základe vypracovaných analýz a štúdií.

3. Financovanie činnosti nakladania s komunálnymi odpadmi

Základným zdrojom financovania činnosti – nakladanie s komunálnymi odpadmi na území miestnej samosprávy je miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady ustanovený zákonom o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (zákon č. 582/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov) V zmysle ustanovenia § 77 ods. 1 tohto zákona poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady sa platí za:

a) činnosti nakladania so zmesovým komunálnym odpadom,

b) činnosti nakladania s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom, s výnimkami pre niektorých poplatníkov,

c) triedený zber zložiek komunálneho odpadu, na ktoré sa nevzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov (napr. textilný odpad, odpad z jedlých olejov, odpad z liekov, biologicky rozložiteľný odpad), s výnimkou pre niektorých poplatníkov,

d) náklady spôsobené nedôsledným triedením oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu, na ktoré sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov,

e) náklady presahujúce výšku obvyklých nákladov podľa osobitného predpisu,

f) náklady na zbernú nádobu na zme-

sový komunálny odpad,

g) náklady na zabezpečenie zberných nádob na triedený zber zložiek komunálnych odpadov, pri ktorých sa neuplatňuje rozšírená zodpovednosť.

Sadzby poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (ďalej aj „poplatok“) určuje miestna samospráva všeobecne záväzným nariadením. Pri určení sadzieb poplatku je potrebné dodržať minimálne a maximálne hodnoty sadzieb ustanovené v § 78 ods. 1 zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnych poplatkoch, ktoré sú stanovené nasledovne:

a) paušálne za osobu a kalendárny deň v sume najmenej 0,02 eura a najviac 0,2 eura; obec môže paušálnu sadzbu poplatku vyjadriť aj v sume za kalendárny rok,

b) za nevážený množstvový zber komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu v sume najmenej 0,01 eura a najviac 0,2 eura za jeden liter alebo dm³ komunálnych odpadov, ak v obci nebol zavedený vážený množstvový zber drobného stavebného odpadu,

c) za nevážený množstvový zber komunálneho odpadu v sume najmenej 0,01 eura a najviac 0,2 eura za jeden liter alebo dm³ komunálnych odpadov, ak v obci bol zavedený vážený množstvový zber drobného stavebného odpadu,

d) za vážený množstvový zber drob-

ného stavebného odpadu v sume najmenej 0,01 eura a najviac 0,2 eura za jeden kilogram drobných stavebných odpadov

Sadzba poplatku podľa odseku 1 nesmie byť vyššia ako súčet predpokladaných priemerných nákladov obce na zabezpečenie činností nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi vrátane nákladov súvisiacich so zabezpečením kompostovacích zásobníkov a zberných nádob pripadajúcich na jeden liter, dm³ alebo kilogram týchto odpadov (pri množstvom zbere) alebo pripadajúcich na priemerné množstvo komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov vytvorených jedným poplatníkom v obci za jeden kalendárny deň; ak obec zabezpečuje zhodnocovanie týchto odpadov, náklady sa musia znížiť o výnosy obce zo zhodnotenia.

Preukázateľné náklady na zabezpečenie triedeného zberu odpadov hradí príslušná organizácia zodpovednosti výrobcov, ktorá má s príslušnou miestnou samosprávou uzavretú zmluvu. Organizácia zodpovednosti výrobcov uplatňuje rozšírenú zodpovednosť na nasledovné výrobky: batérie a akumulátory, pneumatiky, viacvrstvové kombinované materiály, elektrozariadenia, plasty, papier, sklo, vozidlá, kovové obaly ako súčasť obalov a neobalových výrobkov.

Organizácia zodpovednosti výrobcov (na základe zmluvy uzavretej s miestnou samosprávou) financuje:

a) náklady na zabezpečenie a vykonávanie systému zberu odpadov triedených zložiek pre papier, plasty, kovy, sklo a VKM na báze lepenky pritom do systému zberu je zahrnutý mobilný zber a zber prostredníctvom zberného dvora;

b) náklady na úpravu odpadov určených na spracovanie (recykláciu) odpadov a náklady na skladovanie odpadov pred úpravou alebo pred spracovaním;

c) náklady na prepravu odpadov k spracovateľovi;

d) náklady na spracovanie (recykláciu) odpadov;

e) náklady na zabezpečenie zberných nádob (kontajnery, vrecia) na triedený zber týchto zložiek komunálnych odpadov (papier, plasty, kovy, sklo, VKM na báze lepenky);

f) propagačné a vzdelávacie aktivity so zameraním na triedený zber odpadov.

Ďalšími zdrojmi financovania činnosti – nakladanie odpadmi na území miestnej samosprávy sú finančné príspevky poskytnuté Envirofondom a Ministerstvom životného prostredia SR ako riadiacim orgánom pre Operačný program Kvalita životného prostredia.

4. Systém zberu a jeho optimalizácia

Systém zberu zmesového komunálneho odpadu na území miestnej samosprávy sa nastavuje určením počtu a objemu zberných nádob ako aj intervalu (frekvencie) zberu vo všeobecne záväznom nariadení.

Druh a objem zberných nádob sa určuje podľa dostupnosti zberných nádob na trhu. Kvôli zabezpečeniu dostatočného počtu zberných nádob je odporúčané určiť:

a) zberné nádoby pre rodinné domy (na jedno popisné číslo) zvlášť pre 1-4 osoby a zvlášť pre 5 a viac osôb. (napr. zberná nádoba o objeme 120 l pre 1-4 osoby a 240 l pre 5 a viac osôb),

b) zberné nádoby pre bytové domy určené na počet bytov pritom počet bytov sa určuje na základe priemerného množstva vyzbieraného odpadu pripadajúceho na jednu bytovú jednotku (napr. zberná nádoba o objeme 1100 l pre 7 – 15 bytov alebo dve zberné nádoby).

Frekvencia zberu pre zber zmesového komunálneho odpadu sa volí 1 x za týždeň, ktorá v závislosti od sledovaného množstva vyzbieraných odpadov môže byť predĺžená na 1 x za 2 týždne.

Keď je na území miestnej samosprávy zavedený množstvový zber zmesového komunálneho odpadu, je potrebné ponúknuť minimálne tri z nižšie uvedených alternatív:

- zberná nádoba s objemom 120 l a frekvenciou vývozu 1x za týždeň

- zberná nádoba s objemom 120 l a frekvenciou vývozu 1x za 2 týždne
- zberná nádoba s objemom 1100 l a frekvenciou vývozu 1x za týždeň
- zberná nádoba s objemom 1100 l a frekvenciou vývozu 1x za 2 týždne alebo na základe požiadaviek pôvodcov odpadov vybrať zbernú nádobu s iným objemom (napr. 110 l, 240 l, 800 l) a s určením inej frekvencie vývozu (napr. mesačne) definovať ďalšie alternatívy.

Povinnosť zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu komunálnych odpadov pochádzajúcich z domácností pre papier, plasty, obaly z kovu, sklo a kompozitné obaly na báze lepenky podľa § 59 ods. 1 písm. c) zákona o odpadoch je organizácia zodpovednosti výrobcov pre obaly povinná plniť tak, že od 1. apríla príslušného roka zabezpečí naplnenie štandardu zberu v miestnej samospráve, s ktorou má uzatvorenú zmluvu podľa § 59 ods. 2 zákona. Štandard zberu sa určuje výpočtom (Príloha č.10 k vyhláske č. 371/2015 Z. z.) ako súčin počtu obyvateľov miestnej samosprávy k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka podľa údajov ohlásených Štatistickému úradu Slovenskej republiky. Štandard zberu vyjadruje minimálne zberové kapacity, v jednotkách objemu, dostupné pre každého jednotlivého obyvateľa na území miestnej samosprávy počas jedného roka a je

získaný súčinom objemu dostupných zberných nádob a frekvencie ich odvozu. Dostupná kapacita pre každého jednotlivého obyvateľa počas jedného roka pre každú zo zložiek nesmie byť nižšia ako minimálny štandard zberu uvedený v tabuľke v prílohe č. 10 vyhlášky č. 371/2015 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona

o odpadoch.

V prílohe č. 10 vyhlášky č. 371/2015 Z. z. sa určujú konštanty „N“ určujúce optimálnu vyťažiteľnosť triedeného zberu pre príslušnú zložku z 1 litra nádoby pre danú zložku v kg/liter a minimálne štandardy zberu nasledovne formou určenia dostupného objemu nádoby:

Zložka	Konštantu „N“	Dostupný objem nádoby
Papier	0,044 kg/liter	60 litrov/obyvateľ/rok
Sklo	0,139 kg/liter	50 litrov/obyvateľ/rok
Plast	0,015 kg/liter	240 litrov/obyvateľ/rok
Kovy	0,039 kg/liter	10 litrov/obyvateľ/rok
Kompozitné obaly na báze lepenky	0,028 kg/liter	10 litrov/obyvateľ/rok

Na výpočet štandardov zberu jednotlivých zložiek komunálnych odpadov sa uplatňuje tento vzorec:

$$\text{Štandard zberu (zložka)} = \frac{\text{Hmotnosť odpadu (zložka)/Počet obyvateľov}}{\text{Konštantu N (zložka)}}$$

Príklad:

Hmotnosť odpadu vyzbieraného papiera: 15 000 kg (N=0,044 kg/l)

Počet obyvateľov: 1500

Minimálny štandard zberu: 60 litrov/obyvateľ/rok

Štandard zberu na obyvateľa je: 227 litrov/obyvateľ/rok

Celk. štand. zberný objem: 1500 obyv. x 227 litrov/obyvateľ/rok = 340500 litrov/rok

Objem a počet zbernej nádoby je potrebné zvoliť tak, aby po vynásobe-

ní s počtom zberu za rok bol zabezpečený ročný zberný objem pre všetkých obyvateľov minimálne v objeme celkového štandardného zberného objemu v litroch za rok.

Príklady nastavenia systému zberu:

1. Zberná nádoba: 27 l vedro

Počet zberných nádob: 500 ks (do každej v priemere trojčlennej domácnosti 1 ks)

Frekvencia zberu: 26 (dvojtýždenne t. j. 26 x za rok)

Ročný zberný objem: 27 x 500 x 26

351000 litrov/rok

2. Zberná nádoba: 240 l kuka nádoba
Počet zberných nádob: 28 ks (na vytvorených zberných stanovištiach v počte 28 ks)

Frekvencia zberu: 52 (týždenne t. j. 52 x za rok)

Ročný zberný objem: 240 x 28 x 52 = 349440 litrov/rok

Zberné nádoby použité na zabezpečenie triedeného zberu komunálnych odpadov musia byť navzájom farebne rozlíšené ich vyhotovením v nasledujúcich farbách pre uvedené zložky komunálneho odpadu, ak sú v obci zbierané samostatne:

- a) modrá pre zložku papier,
- b) zelená pre zložku sklo,
- c) žltá pre zložku plast,
- d) červená pre zložku kovy,
- e) oranžová pre kompozitné obaly na báze lepenky.

Na účel zabezpečenia triedeného zberu biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad podľa § 81 ods. 7 písm. b) tretieho bodu zákona o odpadoch a § 14 ods. 8 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch miestna samospráva zabezpečí:

Systém zberu na zabezpečenie triedeného zberu biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad je potrebné nastaviť ak ide o individuálnu bytovú výstavbu tak aby každá domácnosť, alebo ak ide o komplexnú bytovú vý-

= stavbu s pozemkom so zeleňou alebo záhradou, ktorý je vo vlastníctve vlastníka bytového domu alebo bytu, tak aby každá komplexná bytová výstavba alebo domácnosť mala:

1. kompostovací zásobník, v ktorom budú tieto domácnosti kompostovať nimi vyprodukovaný biologicky rozložiteľný komunálny odpad, alebo

2. zbernú nádobu, pričom zberová kapacita v jednotkách objemu dostupná pre každú domácnosť počas kalendárneho roka je najmenej s objemom 2 400 l a zber biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu musí byť vykonávaný najmenej v období mesiacov marec až november vrátane, tieto zberové kapacity sú získané súčinom objemu dostupných zberných nádob a frekvencie ich odvozu.

Príklad:

Počet obyvateľov: 1200

Počet domácnosti: 400 (v priemere trojčlennej domácnosti)

Celk. štand. zberný objem: 400 x 2400 litrov/rok = 960000 litrov za rok

Príklad nastavenia systému zberu:

Zberná nádoba: 120 l vreca, taška

Počet zberných nádob: 400 ks (do každej v priemere trojčlennej domácnosti 1 ks)

Frekvencia zberu: 20 (dvojtýždenne od marca do novembra)

Ročný zberný objem: 120 x 400 x 20 = 960000 litrov/rok

Systém triedeného zberu biologicky

rozložiteľného kuchynského odpadu je potrebné nastaviť tak aby zberové kapacity, v jednotkách objemu, dostupné pre každého obyvateľa obce počas jedného kalendárneho roka s minimálnym objemom 250 litrov. Tieto zberové kapacity sú získané súčinnom objemu dostupných zberných nádob a frekvencie ich odvozu. Ak zberové kapacity nie sú postačujúce navýšia sa pridaním ďalších zberných nádob alebo sa zvýši frekvencia ich odvozu.

Príklad:

Počet obyvateľov: 1500

Minimálny štandard zberu: 250 litrov/obyvateľ/rok

Štandard zberu na obyvateľa je: 250 litrov/obyvateľa/rok

Celk. štand. zberný objem: 1500 obyv. x 250 litrov/obyvateľ/a/rok = 3750000 litrov/rok

Príklad nastavenia systému zberu:

1. Zberná nádoba: 30 l vedro

Počet zberných nádob: 500 ks (do každej v priemere trojčlennej domácnosti 1 ks)

Frekvencia zberu: 26 (dvojtýždenne t.j. 26 x za rok)

Ročný zberný objem: 30 x 500 x 26

= 390000 litrov/rok

2. Zberná nádoba: 15 l vedro

Počet zberných nádob: 500 ks (do každej v priemere trojčlennej domácnosti 1 ks)

Frekvencia zberu: 52 (týždenne t.j. 52 x za rok)

Ročný zberný objem: 15 x 500 x 52 = 390000 litrov/rok

Objem a počet zbernej nádoby je potrebné zvoliť tak, aby po vynásobení s počtom zberu za rok bol zabezpečený ročný zberný objem pre všetkých obyvateľov minimálne v objeme celkového štandardného zberného objemu v litroch za rok.

Zberné nádoby na zber biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo záhrad a biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu musia byť farebne odlišené hnedou farbou, ak sa neuplatňuje výnimka na pôvodné zberné nádoby alebo označené štítkom s rozmermi najmenej 15 cm x 15 cm, ktorý je čitateľný, nezmazateľný, umiestnený na zbernej nádobe na viditeľnom mieste a obsahuje nápis „BIOLOGICKY ROZLOŽITELNÝ KOMUNÁLNY ODPAD alebo „BIO-ODPAD“ alebo „BIOLOGICKÝ ODPAD“.

5. Záver

Miestne samosprávy na základe originálneho výkonu samosprávy podľa § 4 ods. 1 a podľa ods. 3 písm. c) a písm. g a § 6 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, podľa § 77 a nasl. zákona NR SR č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, podľa § 81 ods. 8 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o odpadoch“) vydávajú všeobecne zá-

väzné nariadenia:

- Všeobecne záväzné nariadenie (ďalej aj „VZN“) o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.
- Všeobecne záväzné nariadenie (ďalej aj „VZN“) o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi.

Miestne samosprávy si vnútornú štruktúru VZN okrem základných úprav môžu doplniť podľa svojich konkrétnych podmienok a potrieb vyplývajúcich z doterajšej praxe.

Prijímateľ: *Mesto Filakovo*

Názov projektu: *Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec*

Názov aktivity projektu: *Optimalizácia verejných politík – Manuály na 5 oblastí kompetencií samospráv*

Začiatok aktivity: *05/2021*

Koniec aktivity: *10/2023*

OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2019-2 314011APX2

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2019-2 314011APX2

Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Prijímateľ: *Mesto Fil'akovo*

Názov projektu: *Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresu Lučenec*

Názov aktivity projektu: *Optimalizácia verejných politík – Manuály na 5 oblastí kompetencií samospráv*

Začiatok aktivity: *05/2021*

Koniec aktivity: *10/2023*

OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2019-2 314011APX2

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.